

Conceptexamenprogramma culturele en kunstzinnige vorming VWO

Versie 1

September 2026

Verantwoording

2026 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteur

SLO

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN 3.8055.027

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
Leeswijzer	4
Meer informatie	4
2. Karakteristiek	5
Kenmerken van de kunst en cultuurvakken	5
Kenmerken van het vak CKV	5
CKV als schoolvak	6
CKV in de schoolsoorten	7
3. Raamwerk van (sub)domeinen	8
4. Eindtermen	9
Domein A Cultureel kunstzinnig vermogen	9
Domein B Meemaken en betekenis geven	13
Subdomein B1 ervaren en verkennen	13
Subdomein B2 Onderzoeken en verdiepen	15
Subdomein B3 Verbinden	19
Bijlage - Begrippenlijst	21

1. Inleiding

Voor je ligt het conceptexamenprogramma culturele kunstzinnige vorming voor het vwo. De afgelopen twee jaar heeft de vakvernieuwingscommissie kunst en cultuur dit conceptexamenprogramma ontwikkeld – tegelijkertijd en in samenhang met de andere conceptexamenprogramma's kunst en cultuur voor alle schoolsoorten en leerwegen. SLO voert in [opdracht](#) van het ministerie van OCW regie over de actualisatie van het gehele curriculum.

SLO zal de conceptexamenprogramma's beproeven in de onderwijspraktijk. De feedback die wordt opgehaald bij leerlingen, leraren en andere betrokkenen wordt gewogen en waar nodig worden de conceptexamenprogramma's aangescherpt. Daarna worden de documenten vastgesteld door het ministerie van OCW. Vanaf dat moment kunnen de definitieve examenprogramma's geïmplementeerd worden.

Leeswijzer

Dit conceptexamenprogramma begint met een karakteristiek, waarin de visie op het vak culturele kunstzinnige vorming vwo en de positie van het vak in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs staat beschreven. Daarna volgt het raamwerk: een schematische weergave van de inhoud en per domein of subdomein. Daarna volgen de eindtermen. Per eindterm is een doelzin, uitwerking ('Het gaat hierbij om') en een illustratie ('Te denken valt aan') opgenomen. Tot slot staat in de bijlage de begrippenlijst.

Meer informatie

Meer informatie over de inhoudelijke keuzes en de inrichting van het proces vind je in het toelichtingsdocument conceptexamenprogramma's culturele kunstzinnige vorming voor vmbo, havo en vwo (Meijman, Van Veen & Warmer, 2026).

Alle informatie over de totstandkoming, de opzet, werkwijze en inhoud van de conceptexamenprogramma's is te vinden op:

www.actualisatie-examenprogrammas.nl/kunst-cultuur.

2. Karakteristiek

Kenmerken van de kunst- en cultuurvakken

De kunst- en cultuurvakken laten leerlingen onderzoeken welke rol kunst en cultuur spelen in hun eigen leven en in de samenleving. Door te kijken, luisteren, maken, ervaren en onderzoeken ontdekken leerlingen de betekenissen die mensen eraan geven. Kunst en cultuur veranderen constant en zijn dynamisch. In de kunst- en cultuurvakken worden leerlingen uitgenodigd om open te kijken en na te denken over mogelijke betekenissen zonder direct te oordelen. Verwondering, nieuwsgierigheid en persoonlijke ervaringen vormen de basis voor onderzoek en reflectie. Door kunst en cultuur te benaderen vanuit de eigen omgeving en transculturaliteit, leren leerlingen dat verschillende interpretaties naast elkaar kunnen bestaan en leren ze zich te verhouden tot verschillende oordelen en meningen. Zo worden ze zich bewust van hun eigen positie in een voortdurend veranderende wereld.

Het vakkencluster kunst en cultuur omvat de vakken beeldend, dans, film, muziek, theater en culturele kunstzinnige vorming (CKV). Ieder vak kent het proces van kunst en cultuur bevragen en interpretaties onderzoeken; om op eigen wijze te reageren op ervaringen en maatschappelijke gebeurtenissen. Leerlingen ontdekken dat kunstvormen elkaar beïnvloeden en versterken. Ze onderzoeken kruisbestuivingen tussen bijvoorbeeld traditionele en innovatieve technieken. Zo krijgen ze inzicht in hoe nieuwe disciplines en kunstuitingen ontstaan.

De kunst- en cultuurvakken dragen bij aan een brede culturele, creatieve en persoonlijke ontwikkeling waarbij leerlingen zich bewust worden van hun verborgen kennisbronnen en hun voorkeuren ontdekken. Daarnaast ervaren ze dat ze behalve als consument zelf ook als maker, uitvoerder, producent of ondersteuner in en buiten de creatieve sector actief kunnen zijn.

Kenmerken van het vak CKV

Bij het algemeen vormende vak CKV draait het om het meemaken, beleven, ervaren en verwerken van kunst en cultuur in levensechte, professionele en betekenisvolle contexten. CKV richt zich op het verwerken, bevragen en betekenisvol verbinden van kunstervaringen in relatie tot eigen ervaringen, maatschappelijke ontwikkelingen en mondiale perspectieven. Leerlingen ervaren en onderzoeken een zo breed mogelijk spectrum aan kunstvormen en kunstervaringen, binnen en buiten school, in musea, theaters, op festivals of in hun eigen leefomgeving. Ze worden aangemoedigd kennis te maken met voor

hen nieuwe kunstzinnige en culturele ervaringen en worden uitgedaagd om grenzen te verleggen.

Bij CKV verkennen leerlingen hun eigen ervaringen, interesses en opvattingen en verbreden hun perspectief op kunst en cultuur. Ze doen dit door het interpreteren en waarderen van kunst en cultuur en deze te verbinden met maatschappelijke en persoonlijke thema's. CKV rekt het traditionele kunstbegrip op door ruimte te maken voor actuele en hybride kunstvormen, populaire cultuur, digitale media en kunst en cultuur in alledaagse contexten.

Door reflectie op en betekenisgeving aan het meemaken van kunst en cultuur bouwen leerlingen aan hun persoonlijke culturele autobiografie. Door onderzoekende denk- en maakactiviteiten worden leerlingen zich bewust hoe hun achtergrond, waarden en aannames hun ervaring en perspectief beïnvloeden. Ze leren artistieke voorkeuren kennen, de waarde van andere perspectieven herkennen. CKV ondersteunt zo hun persoonlijke, sociale en culturele ontwikkeling.

Betekenis geven aan en reflecteren op ervaringen geven inzicht in de culturele ontwikkeling van de leerling en stellen hen in staat om zowel nu als in de toekomst met vertrouwen en betrokkenheid deel te nemen aan het culturele leven.

CKV als schoolvak

CKV is een verplicht algemeen vormend vak in de bovenbouw van alle schoolsoorten, met uitzondering van het gymnasium. CKV richt zich op brede culturele oriëntatie. Het vormt een gezamenlijke basis waarin leerlingen kennismaken met werkwijzen, denkstijlen en contexten van kunst en cultuur. CKV stimuleert een andere manier van kijken naar en interpreteren van de wereld dan andere vakken. Samen met digitale geletterdheid, burgerschap, Nederlands onderzoeken leerlingen hoe mensen betekenis geven aan hun omgeving. Daarbij gebruiken zij hun verbeelding, creativiteit en onderzoekende houding. Burgerschap en CKV bieden ieder een eigen invalshoek om leerlingen te laten nadenken over actuele en maatschappelijke vraagstukken en over de betekenis van kunst en cultuur in een democratische samenleving. Digitale geletterdheid en CKV versterken elkaar bij het onderzoeken en maken van beelden en media. Leerlingen ontdekken hoe beelden en media betekenis geven, patronen versterken en nieuwe perspectieven zichtbaar kunnen maken. Bij Nederlands en CKV leren leerlingen ervaringen, waarnemingen en ideeën onder woorden te brengen, te interpreteren en met anderen erover te praten. Met de maatschappijvakken wordt de belangstelling voor sociale, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen gedeeld en hoe mensen samenleven, keuzes maken en gebeurtenissen verschillend interpreteren.

CKV in de schoolsoorten

Het vak CKV houdt rekening met de grote variaties in sociale ontwikkelingsfasen tussen leerlingen en past de leerinhouden tussen schoolsoorten voornamelijk aan op basis van de beschikbare ontwerpruimte, de domeinen en subdomeinen blijven gelijk. Elke leerling krijgt, ongeacht schoolsoort, de kans op een persoonlijke en betekenisvolle artistieke ontwikkeling en actieve deelname aan kunst en cultuur. Door terughoudend te differentiëren in de eindtermen ontstaat ruimte voor de docent om rekening te houden met de diverse behoeften en mogelijkheden van leerlingen, zodat zij op een passende en uitdagende manier worden ondersteund in hun leerproces.

3. Raamwerk van (sub)domeinen

Hieronder vind je het raamwerk van CKV, geordend naar domeinen en subdomeinen.

Domeinindeling	Titel (sub)domein	SE
Domein A	Cultureel kunstzinnig vermogen	x
Domein B	Meemaken en betekenis geven	x
Subdomein B1	Ervaren en verkennen	x
Subdomein B2	Onderzoeken en verbreden	x
Subdomein B3	Verbinden	x

4. Eindtermen

Domein A Cultureel kunstzinnig vermogen

Eindterm 1

De leerling reflecteert op en verkent hoe betekenisgeving ontstaat bij het meemaken van kunst en cultuur. (E)

Het gaat hierbij om:

- ervaren en verwoorden van momenten van verwondering, fascinatie en twijfel;
- verkennen hoe persoonlijke betekenis ontstaat en kan veranderen;
- verbanden leggen tussen culturele, sociale en persoonlijke factoren en hun invloed op waardering en betekenisgeving;
- reflecteren op eigen betekenisgeving.

Te denken valt aan:

- in gesprek gaan over momenten die indruk maakten (zoals inspireren, verwarren, schuren) in een kunstwerk;
- praten over de kunstzinnige voorkeuren;
- gesprekken over opvattingen, tradities of kunstzinnige voorkeuren binnen familie of omgeving en wat daarvan betekenisvol is;
- op wat voor manier kun je de ervaring verbinden aan de persoonlijke leefwereld;
- met medeleerlingen debatteren over de rol van media op betekenisgeving van kunst.

Eindterm 2**De leerling reflecteert op de eigen kunstbeleving in relatie tot die van anderen. (E)**

Het gaat hierbij om:

- verkennen van overeenkomsten en verschillen in beleving, betekenis en waardering van kunstbelevingen;
- oriënteren op voorwaarden en uitgangspunten vanuit verschillende culturele perspectieven en bronnen;
- reflecteren op hoe andere perspectieven invloed hebben op de eigen kunstbeleving.

Te denken valt aan:

- met elkaar in gesprek gaan over welke rol kunst en cultuur spelen in je leven, bijvoorbeeld als inspiratie, ontspanning, spiegel of manier om je te uiten;
- in een digitaal portfolio terugkijken op meerdere kunstervaringen en herkennen wat je daarin opvalt, zoals thema's, gevoelens of vragen die blijven hangen;
- in gesprek kijken naar veranderingen in je eigen kijk op kunst, bijvoorbeeld wat je anders bent gaan waarderen of begrijpen;
- een route langs cultureel relevante plekken in de eigen omgeving verkennen;
- een vergelijking maken van hoe een ritueel in verschillende culturen wordt vormgegeven: bijvoorbeeld vieren en herdenken.

Eindterm 3

De leerling verwoordt en onderbouwt standpunten over de eigen rol als cultureel deelnemer. (B)

Het gaat hierbij om:

- verwoorden van manieren van deelname aan het culturele veld;
- uitleggen hoe culturele ervaringen als deelnemer samenhangen met persoonlijke ideeën en inzichten over kunst en cultuur;
- beschrijven van de invloed van culturele ervaringen op de eigen ontwikkeling in het meemaken van kunst en cultuur;
- onderbouwen van een eigen standpunt over deelname aan diverse culturele en kunstzinnige activiteiten.

Te denken valt aan:

- een fictieve Instagram/TikTok-account voor een kunstenaar of cultureel thema maken;
- in een beeld of verslag verwoorden hoe je eigen smaak, voorkeuren of opvattingen zich ontwikkelen door verschillende kunstervaringen heen;
- geschreven beoordeling in de vorm van een echte tijdschriftrecensie;
- een vergelijking maken tussen eerdere en huidige opvattingen over kunst en cultuur;
- een standpunt toelichten vanuit verschillende ervaringen als deelnemer aan kunst en cultuur.

Eindterm 4**De leerling toont inzicht in de rol van kunst en cultuur in maatschappelijke beeldvorming, debat en verandering. (B)**

Het gaat hierbij om:

- analyseren van kunst- en cultuuruitingen als onderdeel van de maatschappij;
- benoemen van verschillen in zichtbaarheid, representatie en waardering;
- verklaren op welke wijze kunst en cultuur bijdragen aan beeldvorming en (on)gelijkheid;
- beschrijven wat de bijdrage is van digitale technologie aan beeldvorming, debat en verandering;
- onderbouwen van een eigen positie ten aanzien van maatschappelijke beeldvorming door kunst en cultuur.

Te denken valt aan:

- kunstervaringen koppelen aan actualiteiten en maatschappelijke thema's;
- met een groepje op onderzoek gaan naar het grootste verschil tussen populaire cultuur en gevestigde kunst;
- debatteren over representatie in kunst en cultuur vanuit verschillende perspectieven;
- een hype onderzoeken vanuit diverse standpunten en interpretaties;
- rol van kunst in de 90'er jaren vorige eeuw vergelijken met de rol van kunst nu.

Domein B Meemaken en betekenis geven

Subdomein B1 Ervaren en verkennen

Eindterm 5

De leerling oriënteert zich op en neemt deel aan meerdere culturele en kunstzinnige activiteiten binnen verschillende disciplines en culturele contexten. (H)

Het gaat hierbij om:

- oriënteren op cultureel en kunstzinnig aanbod;
- kiezen van culturele en kunstzinnige activiteiten;
- ervaringen opdoen met activiteiten vanuit meerdere disciplines buiten de eigen comfortzone;
- handelen naar gebruiken en gewoonten binnen verschillende culturele contexten;
- respect tonen voor mededeelnemers en betrokkenen.

Te denken valt aan:

- een culturele activiteit meemaken die afwijkt van eerdere voorkeuren of ervaringen;
- ervaren van analoge en digitale kunst en cultuur en mengvormen hiervan;
- ervaringen opdoen met culturele activiteiten waarin andere gebruiken, tradities of perspectieven centraal staan;
- zich verhouden tot gedragsregels, normen of waarden binnen een bepaalde culturele context;
- in een gesprek uitleggen hoe je je tijdens een culturele activiteit zo kunt gedragen dat er een veilig en respectvol klimaat ontstaat voor makers, medebezoekers en uitvoerenden, zodat esthetische ervaringen voor iedereen mogelijk zijn.

Eindterm 6**De leerling verklaart hoe persoonlijke voorkeuren en waardering van kunst en cultuur ontstaan en kunnen verschillen. (B)**

Het gaat hierbij om:

- verzamelen van voorbeelden uit de eigen culturele context;
- laten zien van persoonlijke voorkeuren en afwijzingen;
- uitleggen hoe persoonlijke ervaringen, interesses en opvattingen van invloed zijn op voorkeuren;
- onderscheiden van verschillende perspectieven op kunst en cultuur;
- uitleggen waardoor waardering van kunst- en cultuur kan verschillen.

Te denken valt aan:

- in een portfolio bijhouden van persoonlijke gedachten, gevoelens en associaties bij het meemaken van verschillende kunst- en cultuuruitingen, zoals muziek, film, beeldende kunst, theater of digitale media;
- in een klassengesprek voorbeelden uit de eigen belevingswereld (bijvoorbeeld muziek, beelden, makers of stijlen) inbrengen en aangeven wat daarin aanspreekt of juist afstoot;
- een beeld- en geluidsimpresie samenstellen waarin zichtbaar wordt welke culturele invloeden een rol spelen in het eigen leven;
- een smaakmatrix maken waarin eigen voorkeuren worden gepositioneerd ten opzichte van verschillende culturele vormen;
- via een werk onderzoek doen naar de waardering vanuit ervaring, smaak, cultuur en kennis over het betreffende werk.

Subdomein B2 Onderzoeken en verdiepen

Eindterm 7

De leerling vergelijkt kunst- en cultuuruitingen uit de eigen en andere culturele contexten. (B)

Het gaat hierbij om:

- benoemen van overeenkomsten en verschillen;
- aantonen wat vorm, stijl en techniek laten zien over betekenis en bedoeling in een eigen vorm;
- uitleggen welke verschillen in keuzes van makers invloed hebben op de werking bij publiek;
- uitleggen hoe verworven inzichten uit het onderzoek samenhangen.

Te denken valt aan:

- vergelijken van aanbod op platforms zoals Netflix en HBO;
- dimensies zoals fictie/non-fictie, amusement/engagement, herkenning/vervreemding;
- kunst- en cultuuruitingen vergelijken vanuit vorm, functie, betekenis en context;
- vergelijkingen maken tussen cultuuruitingen uit verschillende generaties of culturele contexten;
- verschillen en overeenkomsten onderzoeken tussen populaire cultuur en gevestigde kunst;
- kunst- en cultuuruitingen vergelijken op hun werking voor verschillende publieksgroepen.

Eindterm 8

De leerling verwerkt culturele ervaringen in een makende vorm en onderbouwt hoe de gemaakte uiting samenhangt met de eigen beleving en de betekenis van kunstzinnige uitingen. (B)

Het gaat hierbij om:

- kiezen van een analoge of digitale vorm en werkwijze bij de ervaring;
- reageren op belevingen, observaties en interpretaties door praktisch vormgeven;
- verzamelen van artistieke processen van professionele makers;
- beschrijven van inzichten die ontstaan door deel te nemen aan culturele ervaringen;
- onderbouwen van de samenhang tussen gemaakte keuzes, beleving en betekenis.

Te denken valt aan:

- de ervaring analoog of digitaal omzetten in muziek, bewegend beeld of beweging;
- opnames maken, interviews afnemen onder medeleerlingen, poll maken;
- door beeld, geluid, spel, montage, sfeer of vertelvorm laten zien wat de culturele ervaring bij je oproept;
- aan de hand van een animatie vertellen wat je hebt ervaren;
- door een essay, verslag of registratie laten zien hoe keuzes in culturele activiteiten met elkaar in verbinding staan en hoe de betekenis van die activiteiten verandert of juist wordt versterkt.

Eindterm 9**De leerling verzamelt en verwerkt informatie over kunst- en cultuuruitingen. (B)**

Het gaat hierbij om:

- beschrijven waar de ervaring heeft plaatsgevonden;
- benoemen wie de maker is;
- benoemen voor welk publiek de uiting bedoeld is;
- verzamelen van recensies over het werk.

Te denken valt aan:

- objectieve informatie over de culturele ervaring verzamelen: plek, maker, datum, publiek en vorm;
- een verzameling van hoe een culturele ervaring wordt aangekondigd of besproken, bijvoorbeeld via posters, social media, recensies of interviews;
- vragen aan makers in een gesprek, Q&A of interview om inzicht te krijgen in intenties, keuzes en werkwijzen;
- onderzoeken met welke intentie het werk gemaakt is.

Eindterm 10

De leerling legt uit en vergelijkt hoe kunst en cultuur in een samenleving van waarde kunnen zijn. (B)

Het gaat hierbij om:

- benoemen van rollen van kunst en cultuur in het dagelijks leven en sociale contexten;
- beschrijven van functies van tradities en gebruiken;
- uitleggen waardoor functies van tradities en gebruiken kunnen veranderen;
- vergelijken van uiteenlopende perspectieven op waarden van kunst en cultuur op basis van bronnen;
- verbanden leggen tussen verschillende functies en waarden van kunst en cultuur.

Te denken valt aan:

- onderzoeken wat de waarde is van Nieuwjaarsvuren, zangkoren, linedance, borduren, TikTok-opnames maken, tradities als babyshowers, Nieuwjaarsconcert, hoornblazen;
- een terugkerend ritueel of gebruik vastleggen in een foto-essay van 8-12 beelden met begeleidende tekst;
- een traditie of gebruik onderzoeken dat is veranderd, en laten zien waardoor dat komt;
- de verandering van een specifieke traditie in kaart brengen over minimaal drie generaties, en de oorzaken benoemen (migratie, technologie, religie, globalisering, wetgeving);
- tradities of gebruiken uit de eigen familie ervaarbaar maken voor een klasgenoot of bezoeker via een fysiek of digitaal archief.

Subdomein B3 Verbinden

Eindterm 11

De leerling toont verworven inzichten vanuit ervaringen en laat persoonlijke ontwikkeling zien in het meemaken van kunst en cultuur. (B)

Het gaat hierbij om:

- selecteren van ervaringen, inzichten, gemaakte uitingen en ontdekkingen;
- reflecteren op ontwikkelingen in inzichten, voorkeuren en keuzes;
- verwoorden van persoonlijke ontwikkeling in het meemaken van kunst en cultuur;
- kiezen van een passende analoge of digitale presentatievorm.

Te denken valt aan:

- in een analoge of digitale vorm zoals beeld, presentatie, gesprek, performance, tentoonstelling of digitale uitwerking een presentatie geven waarin ontwikkelingen in ervaringen, inzichten en voorkeuren zichtbaar worden;
- een portfolio maken waarin ervaringen, reflecties en gemaakte uitingen samenkomen;
- een tijdlijn maken waarin veranderingen in perspectieven, voorkeuren of inzichten zichtbaar worden;
- een selectie van ervaringen en eigen werk toelichten aan medeleerlingen of anderen.

Eindterm 12**De leerling gebruikt ervaringen, interesses en kwaliteiten bij de eigen loopbaanontwikkeling. (E)**

Het gaat hierbij om:

- verkennen van de rol van vakspecifieke kennis en vaardigheden in de samenleving;
- oriënteren op sectoren, beroepen en vervolgopleidingen waarin kennis en vaardigheden van CKV een rol kunnen spelen;
- deelnemen aan activiteiten die bijdragen aan het verkennen van interesses, kwaliteiten en mogelijkheden;
- reflecteren op opgedane ervaringen, als dat relevant is voor de eigen oriëntatie op studie en beroep.

Te denken valt aan:

- een portfolio maken van ervaringen binnen en buiten school en per ervaring kort benoemen wat dit zegt over eigen interesses, kwaliteiten en drijfveren;
- in een video terugblikken op een aantal ervaringen en verwoorden wat deze onthullen over wie je bent en wat bij je past;
- infographic van ervaringen en de patronen die zichtbaar worden in eigen interesses, kwaliteiten en drijfveren;
- onderzoeken hoe persoonlijke kwaliteiten kunnen passen bij verschillende richtingen, zoals creatief, praktisch, samenwerkend of onderzoekend werk;
- laten zien hoe ervaringen bijdragen aan ideeën over de eigen toekomst, bijvoorbeeld door dromen, vragen of mogelijke routes te verkennen.

Bijlage - Begrippenlijst

Hieronder lees je de vakspecifieke begrippen en hun omschrijving. Deze omschrijvingen zijn bedoeld voor leraren om de bedoeling en inhoud van het conceptexamenprogramma te begrijpen.

Begrip	Omschrijving
Affectieve ervaring	De subjectieve, emotionele reacties en stemmingen die je ervaart in reactie op gebeurtenissen, je omgeving of gedachten.
Artistiek creatief vermogen	Een combinatie van technieken, vaardigheden en kennis die leerlingen leren toepassen in een artistieke context bij het maken van kunstzinnige uitingen en de betekenisvolle ervaringen die zij opdoen tijdens het leren door en over kunst. Ze leren hierbij omgaan met speelruimte, en ze verkennen op een vrije, speelse en onderzoekende manier verschillende mogelijkheden. Ze leren verbanden leggen, alternatieven onderzoeken en keuzes maken in relatie tot het proces en het product. Ze ontwikkelen vaardigheden om creatieve, innovatieve en authentieke oplossingen te bedenken voor eigen werk en daarbij gebruik te maken van verbeeldingskracht en voorstellingsvermogen.
Betekenis	Wat kunst kan betekenen tijdens het maken en tijdens het beleven, voor de maker of beschouwer. Deze betekenis is veranderlijk en wordt gevoed door een persoonlijke culturele bagage.
Context	De sociale, culturele, historische, politieke, technologische en situationele omstandigheden waarin een werk wordt gemaakt, verspreid, getoond en geïnterpreteerd.
Creativiteit	In het leergebied kunst en cultuur heeft creativiteit betrekking op het vermogen om met behulp van materialen en technieken veel nieuwe en/of ongebruikelijke ideeën en oplossingen te bedenken en te realiseren. Creativiteit komt tot stand in de interactie tussen vaardigheid, proces en omgeving.

Cultuur	Dat wat mensen denken, doen en maken en de betekenissen die zij daaraan geven. Dynamisch geheel aan gebruiken en uitdrukkingsvormen, zoals kunst en erfgoed, die bij een groep hoort of aan haar wordt toegeschreven.
Diversiteit	Diversiteit betekent verschil, verscheidenheid. Diversiteit in een samenleving gaat over verschillen tussen sociale groepen en over verschillen tussen individuen. Deze verschillen worden bijvoorbeeld gevormd door aspecten als sociaaleconomische status (waaronder inkomen en opleidingsniveau) etniciteit, cultuur, religie, taal, leeftijd, sekse en seksuele oriëntatie en de maatschappelijke betekenis die aan deze verschillen wordt gegeven. Verschillen tussen individuen worden ook door andere identiteitsdimensies gevormd zoals cognitieve verschillen, persoonlijkheidskenmerken, specifieke ondersteuningsbehoeften en talenten.
Functie van kunst	Het gebruik van kunst binnen een context. Voorbeelden van functies zijn: amuserend, economisch, decoratief en maatschappelijk. Een werk kan meerdere functies tegelijk vervullen.
Inhoud	Wat het werk verbeeldt, onderzoekt of aan de orde stelt.
Iteratief proces	Een proces waarbij een maker stapsgewijs, voortdurend reflecterend op het proces, het werk steeds aanpast en verbetert. Daarbij keert de maker steeds terug naar eerdere fasen om ideeën, technieken en verbeteringen door te voeren.
Kunstzinnige en culturele activiteiten	Activiteiten waardoor leerlingen in aanraking komen met het diverse kunstzinnige en culturele landschap. Dat kan in de school en de schoolomgeving, zoals een bezoek aan een tentoonstelling, een concert, een voorstelling en een film.
Multiperspectiviteit	Het verkennen van onderwerpen, kennis en historisch en cultureel erfgoed van een bepaalde gemeenschap vanuit meerdere perspectieven. Door leerlingen te laten reflecteren op kennis, onderwerpen en cultureel erfgoed van anderen in het verleden en heden, kunnen zij leren betekenis

	te geven aan gebruiken, tradities en identiteiten van anderen in andere contexten en/of tijdsperiodes.
Perspectief	Een manier van waarnemen die een denkrichting geeft om kunst te beschouwen en betekenis te geven. Het kijken en luisteren vanuit het eigen perspectief en meerdere perspectieven (perspectiefwisseling) leidt tot verbreding en verdieping. Perspectiefwisseling is het inleven in de standpunten en belangen van een ander. Perspectieven kunnen zowel vakspecifiek geladen (bijvoorbeeld: historisch, technologisch, filosofisch) zijn, als generiek (bijvoorbeeld: maatschappelijk, ethisch, politiek). Dit verruimt de kijk van leerlingen op de wereld en geeft inzicht in zowel hun eigen perspectief als dat van anderen.
Positionering	Het bewustzijn van vanuit welke sociale, culturele, historische of persoonlijke positie iemand kijkt, maakt of interpreteert.
Situatie	Een concrete vorm van context, zoals een gebruikssituatie, setting of moment waarin kunst wordt ervaren.
Zeggingskracht	De intensiteit of impact van het werk, de wijze waarop en de mate waarin het werk emoties of beleving oproept.

Als landelijk expertisecentrum richt SLO zich op de ontwikkeling van het curriculum in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Nederland. We werken met het onderwijsveld aan de doelen, kaders en instrumenten waarmee scholen hun opdracht vanuit een eigen visie kunnen vervullen.

We brengen praktijk, beleid, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek samen en stellen onze expertise beschikbaar aan onderwijs en overheid, bijvoorbeeld in de vorm van leerplannen, tools, voorbeeldlesmaterialen, conferenties en rapporten.

Bezoekadres
Stationsplein 1
3818 LE Amersfoort

Postadres
Postbus 502
3800 AM Amersfoort

T +31 (0)33 484 08 40
E info@slo.nl
W www.slo.nl

 [company/slo](https://www.linkedin.com/company/slo)